

مُشَاطِقَاتُ

۱۳۲۶

مجله ارابه:
در سعادته باب عالی جاده سنده
دائرة مخصوصه در

خطار:
مسلمانه موافق آثار جدیدیه مع المنونیه قبول اولور
درج ایدیلیم آثار اعاده اولماز

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

در سعادته نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر.

در سعادته پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

مؤسسلری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

منه لکی القی آیلغی

۳۵ ۶۵

۵۰ ۹۰

۵۰ غروشدر

در سعادته

ولایاتده

ممالک اجنبیه ده

تاریخ تأسیسی :

۱۱ محوز ۳۲۴

عدد : ۲۳

۵ محرم ۳۲۷ پنجشنبه ۱۵ کانون ثانی ۳۲۴

برنجی سنه

اولی اوزره بولکه نك معناسی ده اقوام قدر مختلف ادوار کچیر مشدر .
اسکی انسانلر اویله ظن ایدرلردی که دین معبود اتخاذا اولسان
اصنامی ، یا خود قوای طبیعی بی ارضا ، اولنرک غضبیرینی تسکین
مقصده یل یا حیواناتی و یا اسرای حربی قربان ایتک ، صوکره بوا مر منکرک
اجراسی ایچون اختلافات مخصوصه ده بولنق کبی آداب سئیه نك هیئت
مجموعه سندن عبارتدر .

دها صوکره لر علوم و فنونک بخش ایتدیکی فیض تعالی سایه سنده
مدارک انسانیه ترقی ایلدیکه «دین» ک معناسی آزار آزار اکلایدی ؛
جانب حقندن مراد اولنان ، ایدان ساویه طرفندن تلقین ایدیلن مدلول
حقیقیسینه یا قلاشدی . بزبوراده شریعت غرای احمدیه نك کلمه یه ویردیکی
معنایی بیان ایتزدن اول غرب علماسنک کافه علمی اله دکن ، قوانین
کونی نظر تدقیقندن کچیردکن صوکره بولفظی فصل آکلادقارینی
سویله لم که « عالمده ساحه ترقی یه طوغری آتیلان هر خطوه نك اسلامه
عنا برتقرب » اولدینی حقنده کی نظریه مزری اثبات ایچون سرد
ایده جکمز دلائل حسیه نك بری ده بوا ولسون .

حکمای غرب انسانک مصاب اوله بیله جکی فتن علمیه و مصائب
اعتقادیه دورلرینک هپسینی کوروب کچیردکن صوکره [فی الحقیقه
علمک سقراط زمانندن زمانمزه قدر اولان تاریخی اوقویانلر شایان
حیرت وقایعه تصادف ایدرلر .] آرتق دوره سکون و سکینه کیرنجه
یعنی علومک تعالی ایلدیکی عصر حاضره کلنجه اللرنده کی براهین
قاطعه یه باقرق بالمجوریه اعتراف ایتدیلر که بوکائناتک برخالق حکیمی
واردر ؛ بوخالق یکنه عالم کافه صفات کمال ایله متصفدر ؛ نقصانی
مشعراک کوچوک شائبه دن منزهدر . اکلادیلر که اوصانع اعظم مکوناتی
برنظام خاص و بدیع اوزره یاراشمش اولوب مصنوعاتک حسن انسجامی
ذات اقدسندن انشاکک ایتین اوصفات علیای کالی نظر امعان ایله باقائلره
افهامه کافیدر . یقیناً بیلدیلر که بونظام بدیع واکملدن بالضروره استنتاج
ایدیان حقائقه اتباعاً حرکت ایدیلر که اولورسه بو حقائقک قاتی
واکلا شلمسنک سهولتیه برابرینه - بیکلرجه سنه دن بری حکمتی
آکلادلان ، نیچون اعتقاده شایسته اولدینی خلقه تلقین ایدلمدن
یالکیز زواللی انسانلرک اولنره قارشی جاهلانه ، مسکینه بر
انقیادی ایسته نیان - اوییکلرجه قواعد دینییه دن مغنیدر . دها صوکره
قوانین کائناتی تدقیق ایدرک کوردیلر که خالق ذوالجلال مصنوع
دست قدرتی اولان هیچ بر مخلوقه قطعاً محتاج دکدر . بوتون ماسوادن
غنیدر ، مستغنیدر . بونکله برابر دیدیلر که جناب حقک محل تردد
اولیان بوغناسی عظمت رأفته دالدر . یوقسه مخلوقاتنه نظر عنایتیه
باقاسنه مانع دکدر . موجوداته عطف ایدیلن اک سطحی برنظر
بونظریه نك سختی کویستر . حیواناتک انواعنه ، نباتاتک فصیله لرینه
شویله برباق ، ادناسندن اعلاسنه قدر جمله سنی تدقیق ایت . اورحم
واسعه السیه نك آثار عظمتی اویله بر صورتده تجلی ایدر که انسان
اورحم و کریمک ذاته ایستر ایسته مز محبت ایدر . زیرا مخلوقاتندن
هیچ بری بر اقامشدر که حوائج حیاتیه سنی احضار ایدمک ، بقاسنی
تأمین ایلیمک ، معیشتک مهالکینی کنیدسندن اوزاق بولندیرمک

نه حاجت وار که مسلمانلری روحانی و جسمانی دیه ایکی قسمه
تقسیم ایدم ؟ کلدکلری یر بر ، کیده جکلری یرده ینه بر ؛ منافعلری
مشترک ، مضر تلری ده اویله ... عموم افراد مسلمین - هیچ بر فرد
مستثنا اولقسزین - کندوسنک وبتون قرداشلرینک منافعی
جلبه ، وبتون مضر تلرینی دفعه دیناً مجبوردر . دین ایسه هر بر مسلمانک
- هیچ بر فرد مستثنا اولقسزین - محافظه سی مجبوری اولان بروظیفه
انسانیه در . انسان ، انسان اولدینی مدتیجه دیننده ثبات ایتمه سی
ضروریدر . بونقطه ایسه هم وظیفه عمومیه در . هم ده وظیفه
خصوصیه و شخصییه در . بناء علیه بوجهت ده مناط تقریق اوله مز .

* *

اسلامیتده روحانیتک و جسمانیتک هیچ بروقت اولماش ، هم
هیچ بروقتده اولما ملیدر . دین اسلامده بویله برایشک و بویله بر حالک
وجودینه قائل اولق کناهدر ، بدعتدر .

بونقطه یی تکرار بردفعه ایضاح ایتک اوزره اسلامیتک تاصدر
اوللرینه قدر عطف نظر ایدم : او زمانلرده جریان ایدن بتون
وقوعات و صادر اولان بتون احکام ، نقطه سی نقطه سنه حفظ ؛
نه اولمش ، نه اولماش هپ دقیقه سی دقیقه سنه قید ایدباشدر . مع
المسار کوریورز که عصر رسالنده اویله روحانیلر ، جسمانیلر ، بویله
ایکی صنف اهالی موجود دکلدی . او عصر سعادتده مسلمانلر آراستگه
اویله آریلق ، غیریلق یوقدی : حضرت پیغمبر افندمزه ایمان ایدنلره
« مؤمن ، مسلم ، صحابی » تعیرندن دها خصوصی بر تعیر ، قابل دکل ،
بولنمزدی . بتون اهل ایمان بر صنفدی : مسلمان . اوت عصر سعادتده
اصحاب صفا واردی . فقط بو ذوات کرام ، اصحابک روحانیلری دکل ،
اوزمانک طلبه سی ایدیلر . ایسته اسلامیتده ایلک طلبه اولانلر ، اصحاب
صفا حضراتی ؛ ایلک مدرسه ده اشبو صفا مقدسه اولمشدر .

ایسته دقت بیورلسون ! عصر سعادتده روحانی و جسمانی
دنیه جک صنفلر بوله میورز . زیرا بتون اهل ایمان ، هپسی هم روحانی
هم جسمانی ایدیلر . روحانیت و جسمانیتدن یالکیز برایی ایله اتصاف
ایده بیله جک بر ذات ، اهل ایمان آراستگه بولنه مازدی . تابعین کرام
زماننده ده حال بویله اولدی .

ایسته اساس اسلامیت بویله در . شمدی ده بویله اولماسی لازمدر .
بونک اوزرینه نه علاوه ایدیلورسه ضالانددر ؛ نه اختراع و انورسه بدعتدر .
نتیجه : اسلامیتده روحانیتک ، جسمانیتک یوقدر ؛ اوله مزده ...

قزانی حلیم ثابت

دین نه در ؟

دین لفظی - معنایی کبی - غایت قدیمو . ابنای بشر آرمسند
شهری ، بدوی ، وحشی ، مدنی ، بونی بیلیمین هیچ کیمسه یوقدر .
انجق کله نك معناسنی شرائع السیه دن اکلایشیلان ، خالق حکمیک
رحمت سبحانیه سنه چسبان اولان طرزده بیلنلرک آزدر . تاریخی
تبع ایدنلر کورورلر که عقولک فهم معقولاتده کی تکمیلله متناسب

کائناتی یار آتش و عمو مننه شامل قوانین ثابته آتسه آمشدر. كذلك بر حیات احرانك وجودينه اينانمقدر كه بزه بوحیات فانیه ده کی اعمالك مكافاتی یا خود مجازاتی کوستره جکدر . ایشته اعتقادیمز بوندن عبارتدر . عبادتمزه کلنجه اوده قابلمز خالقه و مخلوقه قارشی محبتله طولو اولوق ؛ وظائفمزی ایفا خصوصنده ثابت بر عزمز بولنق ؛ عمل خیره ملازمت . صورتیله مشیت الهیه خدمت ایتکدر .

کرك شو سوزلردن ، كرك ژول سیمونك دیگر مطالعه لرندن صراحة آکلاشیلورکه بویکی دینك صاحبزری عبادت جسمانیه بی صورت مطلقه ده رد ایتیمورلر ؛ آنجق بر فائده معنویه تأمین ایتیم عبادات جسمانیه بی شایان التفات کور میورلر ، بونلر ایسته یورلرکه عبادات هر درلو غایتدن مجرد یعنی مقصود بالذات اولماسین ده قلوبی احیایه ، لوث ردائلدن تطهیر و وسائل صورتنده تلقی ایدلسین .

حکیم شهر (قانت) دیورکه : « عبادات جسمانیه آنجق وسائل صورتنده تلقی ایدلیدیکی زمان مردوددر ، یوقسه روح بشریده کی احتیاسات فاضله بی او یاندیرمایه وسیله اعتبار اولمورسه او زمان نافع اوله بیایر . »

بزه کلنجه شو سوزلردن درت مهم امر استنباط ایدرکه علمای غربك دین حقنده کی مسلکی ده اوندن عبارتدر :

۱ — جناب حق بزدن ، بزم اعمالمزدن کلیاً مستغنیدر . بزم ایشلیدیکمز اعمال خیرك نفی ینه نفسمزه راجعدر .

۲ — جناب حق انسانلره قارشی مرحمت و رأفت صاحبیدر . اونلرک صلاحنی ایستر . عبادت تکلیفنده بولنسی ده ینه انسانلرک نفی ایچونددر .

۳ — عبادتده اساس حیاتك قوانین ثابته سنه مطابق کلک ، طبیعت بشریه ملایم اولمقدر ؛ یوقسه فطرت انسانیه به معارض اولسی ، اونی محوه چالیشمی دکلدر .

۴ — عبادت جسمانیه مقصود بالذات اولیه رق نفوس بشریه نك تهذیبینه وسائل اعتبار ایدلك مقتضیدر .

عقل بشری ایچون آنجق زمینك ناصیه سنده کی صاحبز آغاردقندن صوکره ادراك میسر اولان شو درت مهم نقطه که اون طقوزنجی عصر علماسنی مباحاته سوق ایتکدن کریمی قالمشدر ، نهایت شمس تابان اسلامیتک برلمه سی ، او بحر بی پایان حکمتك بر قطره سی اوله بیایر . شیمدی قارئلمیزی دها زیاده اقناع ایچون شو درت امر مهمه مطابق کله جك نصوص شریفه بی بوراده ایراد ایتلی یز :

۱ — (ومن جاهد فانما یجاهد لنفسه ان الله اغنی عن العالمین .)

۸ — (یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر ، ما یرید الله لیجعل علیکم فی الدین من حرج ولکن یرید لیطهرکم ولیم نعمته علیکم ولعلکم تشکرون .)

۳ — لا یکلف الله نفساً الا وسعها . ولو انا کتبنا علیهم ان اقتلوا انفسکم او اخرجوا من دیارکم ما فعلوه الا قلیل منهم . یرید الله ان یخفف عنکم وخلق الانسان ضعیفاً .)

۴ — من لم تنهه صلاته عن الفحشاء والمنکر لم یزد من الله

اسبابی احسان ایتش اولماسین . آراده محو اولانلر ، هلاکه معروض قالانلر وارسه بو حال عالم موجودیتك هیئت مجموعه سی ایچون دها واسع بر مرحمت ، دهایو کسك بر رأفت اتریدر . شوکاده قائل اولدیلر که شان کبریا سی بو قدر عالی اولان بر معبود حکیم عبادتک بر حکمت بالغه بی حائر اولانلردن ؛ کرك عابدك شخصنه ، کرك بی نوعنه ، کرك سه عالم طبیعتك اجزای سائرهنه فائده سی بونانلردن باشقه سنی انسانه تکلیف ایتز . زیرا کائناتك بوتون انواع و صنونه لحاظه تدبرله باقیلورسه عیاناً کورولورکه جناب حق بونلری افساد ایتك ، یالکرز محو و هبا اولسنی اراده بیورمق ایچون دکل ، بلکه — حسب الحکمة — اصلاح و بقاسنی تقدیر ایدرک یار آتمشدر . هر بریسنه علم سابق ازایسنده تعیین ایدلیدیکی درجه به قدر علی سبیل التدریج ترقی قابلیتنی و یرمسی ده بوکا دلالت ایدر . انسان ده خالقه نسبت اولنجه سائر مخلوقاتدن فر قسز قاله جنی ، بلکه غایه ابداع الهی اولوق اعتباریله ترقی و تعالی قانوننه اونلردن زیاده منقاد اوله جنی میدانده در . بدایت ظهورندن بو آنه قدر بشرک احراز ایدلیدیکی ترقیاتی کورنلر ایچون تبیین ایدرکه جناب حق انسانه ، افکارك دنوز و اصل اوله مادنی بر غایه کماله طوغری ، علی الدوام ترقی ماسکه سنی و یرمشدر . دها صوکره دیدیلرکه افعال الهیه عبندن ، تناسقندن منزله اولدینی ایچون نزد الوهیتده مقبول اوله بیله جك عبادتک کائناته حاکم اولان قوانین ثابته به موافق کلسی ، جبلت بشریه ده مرکوز بولنان احتیاسات و تمایلاته ملایم اولسی ایجاب ایدر .

ایشته هیچ مناقشه به تحملی اولیان شو بدیهیات علمیه به استناداً علمای غربك بویوک بر فرقه سی قاقیدیلر ، « دیانت طبیعی » لرینی تأسیس ایتدیلر . شیمدی سزه او دیانتك اک بیوک طرفدارلردن فیلسوف شهر (ژول سیمون) ك بوموضوعه دائر اولان سوزلرینی نقل ایدلم :

« بز یاشادیغمز مدتیجه جناب حقك بزه عنایت الهیه سی تحتنده اوله رق تعیین ایتش اولدینی وظائفی ایفا ایدرز . حیاتمز ختامه ایرنجه او بز یانائل ثواب ، یاخود گرفتار عقاب ایده جکدر . » ژول سیمون ثوابی یاخود عقابی موجب اسبابی ذکر ایدرک دیورکه : « موجب اجر اوله جق حرکت انسانك کندیسنه خاص اولان قانون طبیعته اطاعت ایتسی ، خیر ایشله میسیدر . بوقانون ایسه کندی ذاتی محافظه ایتك ، خصائص موهوبه سنی ترقی ایتدیرمک ، ابنای نوعنی سومک ، اونلره یاراراقده بولنق ، خالقه عبادت ایله مکدر .

لکن انسانك الله ایده جکی عبادتک یولی نه در ؟ اوت ، وظیفه سنی ادا ایتك ، عمل خیرده بولنق عین عبادتدر . محبت ، سعی و عمل ، اخلاص هب بر نماز ، بر عبادتدر . انسانك وطنه قارشی بسلیدیکی اخلاص ده الله عبودیتدر . ایشته دیانت طبیعی ده بودر ، عبادت طبیعی ده بودر . بزم بو مذهبمزه اساسلری پك واضحدر ؛ کیزلی قبالی یری یوقدر . او اساسلره کلنجه : هر شیئه قادر اولان ، هیچ بر مؤثردن متأثر اولیان اوله بر الهك موجودیتنه اعتقاد ایتکدرکه

افکار طوغش اولدیغی کوروله رک فکر بشرک ال یوکسک تجلیاته
قدر صحیفه صحیفه اوقومق ، تدقیق ایتک قابل اولور .

ذهن بشر بو علمده بر چوق حادثاتک طرز جریانته شاهددر .
حادثات سماویه ، ارضیه ، وقایع نفسانیه انسانیتک هر زمان نظراتباهته
معروض بوانیور . لیکن تاریخ افکار بشر تدقیق ایدیاسین ، کوروله جک
درکه اولانظر دقتی جاب ایدن حادثات سماویه اولمش ، صوکرده زمینک حادثاتی
الک نهایت وقایع نفسانیه بیانمکه باشلامش در . کورولیور که ال یاقین اولان نفس
اولجه نظر اعتباره آلتق لازم کلیرکن او ال صوکرده قالیور . ذاتاً
افکار بشر اکثرأ بو صورتده تجلی ایدر . انسانار اولاحقایق اشیا
وحادثات خارجیه اوزرنده تدقیق ایدر بولونه بیلمشار ونه قدر حادثات
طبیعیه وارسه - که طوغش ورون طوغشویه علم حکمتک دائرة شمولى
تحتنده عد ایدیوردری - علم الطبیعی نامنی ویردکری برشعبه فنه
درج و تخصیص ایشار ؛ کذلک جسمانیتن معری و موضوعی
نضا و حرکت ، معنارندن استفاده ایدرک شکل ایدیه بیان برطاقم اشکالدن
یعنی صرف مجرداتدن عبارت اولان علم ریاضی ده فلسفه قدیمده
حکمتک ایکنجی برجزئی عدایدلمش ؛ بونلره برده کرک علم الطبیعیکن
کرک علم ریاضیکنک مبادیسندن بحث ایدن فاسفه اعلی علاوه اولونه رق
اوج شعبه فاسفه دن متشکل اولق اوزره « حکمت نظریه » وجوده
کلش در . بر علم که اول امرده بر تطبیق فکری اولیه رق یالکره مسأله یی
حل وایضاح ایدیه بیلک ، صرف تحصیل ایتک ایچون اوکره نیایر ،
او علم نظری در .

بوکا مقابل انسانار طرفندن جریان حیاتده ، صورت معیشتده
تداییق ایدیه رک استفاده ایتک ایچون تأسیس ایدیلن « حکمت عملیه »
موجوددر که صرف انسانارک افعال و حرکاته اساس اولق اوزره
برطاقم قاعدلر وضع ایدن « علم اخلاق » ؛ انسانارک بر هیأت مدنیه
اولق اعتباریه تعقیب ایتاری لازم کلن دستورلری ، نظام اجتماعی
تأمین ایدیه جک قوانینی وضع واره ایدن عالم تدبیرمدنی [سیانس پولتیق] ؛
برعائله نک افعاله متعلق اولان احکامدن ، وظائف عائله دن ناصل اداره
ایدلک لازم که جکندن بحث ایدن « علم تدبیر منزل » اولق اوزره و قتيله
بوده اوج قسمه آیرلمش ایدی .

هرشعبه علمک کندینه خاص بر تقسیم علی التقسیمی دها واردر :
مثلا علم الطبیعی : حیوانات ، نباتات ، علم کیان [۱] نامیله اوج قسمه
تفریق ایدیوردری .

علم ریاضی یی دخی : کمیت متصله ، کمیت منفصله دیه ایکی
آیردرق هندسه ایله علم العددی تأسیس ایشار . بونلره برده نظریاتی
اعتباریه فی الحقیقه ریاضیاتدن عد اولئان « علم موسیقی » علاوه ایدلمش در .
بوترز تقسیمدن صوکره ارسطونک ، متأخرینک دها بر چوق
تقسیماتی وار که بونارک تفصیلاتنه حاجت یوقدر .

بو تقسیم قدیمه اساس اولق اوزره متقدمین بر نظریه وضع ایله مشلر

[۱] کیان : عربجه ده کونک جمعی در . کواثن یعنی اولان شیلردن
بحث ایدر که اصل فیزیک دیمک اولور .

الا بعداً . کم من صائم ایس له صیامه الا الجوع والعطش - حدیث)
ایشته مسامانلرک دینی نصل آکلادیغی کورولیور . بویله بر
اعتقاد ایسه عقله ، علمه ، قوانین حیاتنه تمامیه مطابقدر . مادام که
علمای غربک ادیان عامینده کی اعتراضلری علی الاکثر شو نقطه لردن
هجوم ایدیور . آرق دین مبین اسلامک سیام انتقاده هدف اوله جق
مرتبه لردن یک عالی اولدیغی کوکسمزی کره کره سویله بیایر .

دیانت طبیعیه عامیسی شو درت قاعدی اساس طانیورلرده
انسانیت مستقبله نک قدومنه آماده طوران غایه کاله طوغش ترقی یی
تأمین ایدیه جک بوتون قوانینی بونلرک اوزرینه بنا ایدیورلر . علم
ایسه نظرلرنده انسانیتک ترقیسنی اکال ایدیه جک قوانینی ادراکه
متوقف اولدیغی ایچون بو نتیجه یی ایصال ایدیه جک هر قاعده بر قاعده
دینی اعتبار اولمشدر که موجبجه حرکت جناب حقه عبادتدر .
اوزرندن بیکلرجه سنه کچمش روایات و اساطیر قدیمیه کذبجه بو
آدملر اولنلری کلیاً ترک ایدیورلر .

قانت دیورکه : « یکانه دین حقیقی اساطیر و خرافاتدن مجرد
اولان و قابل تطبیق اولدقن ماعدلر لومی بزجه علم ضروری ایله
بیان . برطاقم قوانین وقواعدی حاوی اولمیدر . »
کویا که قانت مسلمانلره (تالک امة قد خلت لها ما کسبت ولکم
ما کسبتم ولا تسألون عما کانوا یعملون) آیت کریمه سنی اخطار ایدیور .

مترجمی : سعدی

علم حکمت

کچن درسده حکمتک موضوعی ، حال حاضرده حکمت اعلی ، علم
احوال نفس ، علم اخلاق ، منطق ، حکمت بدیع دییه قبول ایداش اولان
صورت تقسیمنی و هر برینک موضوعی تشکیل ایدن ساحه علمک نه دن
عبارت بولوندیغی سویله مشدک .

تاریخ حکمتک ویردیکی معلوماته و حکمای سالفه نک اخلاف یدینه
انتقال ایدیه بیلمش اولان اثرلرینه نظراً فاسفه نک زمان قدیمده کی
تقسیمی یک چوق ومتوعدی . فلسفه ده بر چوق حکمانک آیری آیری
مذهبلری ، علوم موجوده و مبادی اولایه دائر مختلف نظریه لری وار .
بر نظریه بر چوق کیمسه لر طرفندن قبول اولومش ایسه مکتب نامنی آیر .
مثلا ارسطونک ، افلاطونک ابن رشدک ، اوکوست قوننک مکتبلری
دینیر . کرک زمان قدیمک کرک قرن اخیرک کندیسنه مخصوص آیری
آیری برطاقم مکتبلری وار . فلسفه یی تاقرون اولادن بری تشکل
ایدوب کلن مکتبلری ایله و بر قاعده مطرده داخلنده یعنی تاریخ حکمتک
ارشاداتنه نظراً تعقیب ایتک ال موافق اصول در . بو طریق ایله فکره
بویوک بر زمین فیض تأمین ایدیایر . مثلاً بو اصول ایله و قتيله چینده ،
هندده ، مصرده ، یونانده ناصل دوشوناش ، حقیقته نه قدر تقرب
ایدلمش ، نه لر کشف ایدیه بیلمش ، بر فکردن متسلسلاً ناصل برطاقم